

ГЛАВА 3 “СВОБОДНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ”

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

1. История

Свободата на предоставяне на услуги е една от четирите свободи, на които се основава функционирането на вътрешния пазар на Европейския съюз /ЕС/. Разделът обхваща общия режим на правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, финансовите услуги /банково дело, застраховане и ценни книжа/, защита на личните данни, режима на самонаетите търговски агенти, информационното общество.

Материята в раздела “Свободно предоставяне на услуги” се регулира както от разпоредбите на първичното законодателство, така и от различни норми на вторичното законодателство на ЕО.

Основополагащите разпоредби относно правото на установяване са залегнали в чл. 43-48 от Договора на ЕО. Съгласно текстовете на Договора не се допускат ограничения върху свободата на установяване на граждани на държавите-членки на територията на друга държава-членка. Въпросите относно свободата на предоставяне на услуги се съдържат в чл. 49-55 от Договора за създаване на Европейската общност /ЕО/. Според тази правна уредба в рамките на Общността са забранени ограниченията върху свободата на предлагането на услуги спрямо гражданите на държавите-членки, които са се установили в държава на Общността, различна от тази, в която се намира лицето, на което се предоставя услугата.

2. Принципи

Дейността в раздела “Свободно предоставяне на услуги” се основава на икономическа политика, базираща се на тясна координация на икономическите политики на страните-членки и определяне на общи цели, които са в съответствие с принципите на икономиката на свободния пазар и свободната конкуренция. Тя се ръководи от следните основни принципи:

- принцип на недискриминация и равно третиране на местните и чуждестранни физически и юридически лица;
- принцип на единната лицензия в сферата на финансовите услуги
- стабилни цени,
- стабилни публични финанси,
- балансиран платежен баланс

В областите, които не попадат в изключителната компетентност на Общността, дейността се основава на принципа на подчинеността/ субсидиарността.

3. Цели и задачи

Чрез създаване на общ пазар и икономически и валутен съюз и чрез осъществяване на общите политики и дейности се цели:

- хармонично, балансирано и устойчиво развитие в рамките на Общността;
- висока степен на заетост и социално осигуряване;
- устойчив и неинфлационен растеж;
- висока степен на конкурентноспособност;
- сближаване начините и формите на икономическо изпълнение;
- висока степен на защита и подобряване качеството на околната среда;

- повишаване жизнения стандарт и качеството на живот;
- достигане на социално и икономическо единство в рамките на Общността.

Конкретни цели:

- премахване на ограниченията пред правото на установяване на самонаети лица, граждани на една страна-членка при осъществяване на дейността им в друга страна-членка,
- еднакво третиране на компании и фирми, създадени съгласно законодателството на една страна-членка и осъществяващи дейност, имащи офиси, централна администрация или основна място на дейност в друга страна-членка,
- премахване на ограниченията при предоставяне на услуги от лица, регистрирани по правото на една страна-членка и предоставящи тези услуги на граждани на друга страна-членка.

4. Раздели

- 1) Право на установяване
- 2) Финансови услуги
 - Банки
 - Гарантиране на влоговете в банките
 - Застраховане
 - Ценни книжа
- 3) Защита на личните данни
- 4) Електронен подпис и електронен документ
- 5) Електронна търговия
- 6) Информационно общество
- 7) Филмова индустрия
- 8) Токсични продукти
- 9) Самонаети търговски агенти

5. Органи в Европейската комисия

Генерална дирекция “Вътрешен пазар” /ВП/ на ЕК пряко прилага политиката на ЕС в областта на правото на установяване и свободното предоставяне на услуги.

Дирекция “А” отговаря пряко за функциониране и координация на ВП, външни връзки, защита на личните данни.

Дирекция “В” провежда политиката в областта на обществените поръчки, включително концесии и връзки с другите политики на Общността.

Дирекция “С”: Финансови институции включва звената Банково дело, Застраховане, Финансови конгломерати и между-секторни въпроси, Платежни системи.

В Дирекция “D”: Свободно движение на стоки, регулирани професии и пощенски услуги функционира звено Регулирани професии /квалификация/.

В Дирекция “Е”: Услуги, електронна търговия, интелектуална и индустриална собственост и медии включва департаменти Услуги, електронна търговия и търговски комуникации, Авторско и сродни права, Медията в информационното общество.

В Дирекция “F”: Финансови пазари функционират отдели Финансови инструменти, Пазари на ценни книжа и доставчици на услуги.

6. Актуално развитие

Република България е затворила временно Глава 3 “Свободно предоставяне на услуги” на 29 ноември 2001 г.

7. Сравнение на особеностите за различните държави

В Германия и Великобритания от 2002 г. са конституирани единни органи за финансов надзор, регулиращи всички финансови сектори. Това се налага от хоризонталната интеграция на банково дело, застраховане, ценни книжа, социално застраховане.

В Република България от 01.03.2003 г. по силата на Закона за комисията по финансов надзор се обединява дейността по надзора в секторите застраховане, ценни книжа и социално осигуряване

II. ПРЕГОВОРИ НА БЪЛГАРИЯ

1. Начало, развитие и край на преговорите

На 18 януари 2001 г. са проведени неофициални консултации в ЕК по проекта за позиция по Глава 3 “Свободно предоставяне на услуги”. На 25 януари 2001 г. Позицията на Република България по Глава 3 “Свободно предоставяне на услуги” е одобрена на заседание на Министерски съвет. На 31 януари 2001 г. е официалното представяне от България в Конференцията на Позицията по Глава 3.

Преговорите по Глава 3 “Свободно предоставяне на услуги” са открити на междуправителствената конференция България – Европейски съюз на 30 март 2001 г. в Брюксел.

На 28 март 2001 г. постъпва Общата позиция на страните членки на ЕС по Глава 3 “Свободно предоставяне на услуги” – CONF-BG 15/01. В документа се изисква допълнителна информация и детайлни графици за пълното транспониране на правото на Общността и подробна обосновка за преходния период по отношение на схемите за компенсиране на инвеститорите. Допълнителната информация е представена на ЕК на 7 май 2001 г.

На 19 юни 2001 г. постъпва копие от писмо на г-н Лии, съдържащо допълнителни въпроси по преговорите по Глава 3, отговорите на които са представени на ЕК на 29 юни 2001, като последно поисканата таблица за постепенното достигане на минималното покритие по застраховки “Гражданска отговорност” е изпратена до Мисията на РБ към ЕО и до МВнР на 3 август 2001 г.

Главата е временно затворена на 29 ноември 2001 г.

2. Промени в законодателството

➤ *Направени промени в законодателството*

- 1) Закон за комисията по финансов надзор – изм. и доп., ДВ, бр. 85 от 28.09.2004 г.
- 2) Закон за застраховането – изм. и доп., ДВ, бр. 85 от 28.09.2004 г.
- 3) Закон за публичното предлагане на ценни книжа – изм., ДВ, бр. 37 от 4.05.2004 г.,
- 4) Закон за банките – изм., ДВ, бр. 31 от 4.04.2003 г.
- 5) Закон за гарантиране на влоговете в банките – изм., ДВ, бр. 118/20.12.2002г.
- 6) Закон за защита на личните данни- доп., ДВ, бр. 70 от 10.08.2004 г.
- 7) Закон за електронния документ и електронния подпис- изм. ДВ бр. 112/29.12.2001г.
- 8) Закон за адвокатурата - обн., ДВ, бр. 55 от 25.06.2004 г.
- 9) Закон за здравето - обн., ДВ, бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г.
- 10) Закон за чужденците в Република България – изм., ДВ, бр. 70 от 10.08.2004 г.
- 11) Закон за хазарта - доп., ДВ, бр. 70 от 10.08.2004 г.
- 12) Закон за насърчаване на инвестициите – изм., ДВ, бр. 37 от 04.05.2004 г.

- 13) Закон за контрол на външнотърговската дейност с оръжие и със стоки и технологии с възможна двойна употреба изм. и доп., ДВ, бр. 75 от 02.08.2002 г.,
- 14) Закон за камарите на архитектите и инженерите в инвестиционното проектиране – изм. и доп. ДВ, бр. 65 от 22.07.2003 г.
- 15) Закон за счетоводството – изм. и доп., ДВ, бр. 91 от 25.09.2002 г.
- 16) Закон за банковата несъстоятелност- изм., ДВ, бр. 36/30.04.2004 г.

➤ **Предстоящи промени**

- 1) Кодекс за застраховането – предстои внасянето на проекта на кодекс в Народното събрание
- 2) Закон за публичното предлагане на ценни книжа
- 3) Закон за гарантиране на влоговете в банките
- 4) Закон за защита на личните данни

3. Промени в администрацията за прилагането на новите закони

- 1) Със Закона за защита на личните данни е създадена Комисия за защита на личните данни. Към момента Комисията има 5 членове и 16 служители. Стартирани са 18 конкурсни процедури по набиране на кадри. Очаква се да бъдат назначени 49 служители.
- 2) Със Закона за комисията по финансов надзор – обн. ДВ бр.8/28.01.2003 г., в сила от 01.03.2003 г., се създава Комисия по финансов надзор. Комисията обедини надзора върху застраховането, ценните книжа и доброволното осигуряване. Администрацията на Комисията за финансов надзор (КФН) възлиза на 208 човека.

4. Права и задължения на гражданите

- По-качествени и достъпни услуги,
- Уеднаквяване ценовата база на предоставяните услуги,
- Разширяване обсега на предлаганите услуги,
- Усъвършенстване на механизма на предоставяне на услуги,

5. Права и задължения на бизнеса

- Ясни правила за всички участници
- Унифициране на условията за бизнес с тези в Общността
- Създаване на стабилна макросреда за бизнеса

6. Преходни периоди

Република България иска предоставяне на тригодишен преходен период – до 30.12.2009 г., считано от датата за присъединяване, предвид работната хипотеза за приемане на страната в ЕС към 01.01.2007 г., по отношение на схемите за компенсиране на инвеститорите съгласно Директива 97/9/ЕС.

Исканият 3-г. преходен период е необходим за въвеждане изискванията към минималния размер за компенсиране на инвеститорите съгласно Директива 97/9/ЕС относно схемите за компенсиране на инвеститорите – достигане на предвидения минимум от 20 000 ЕВРО.

Привеждането на националното законодателство в съответствие с достиженията на правото на ЕС в тази област ще се извърши на етапи, като постигането на изискването за минимален размер от 20 000 ЕВРО за компенсиране на всеки

инвеститор в предвидените случаи се поставя в зависимост от икономическите условия в страната и в частност, от развитието на капиталовия пазар, нарастването на размера на управляваните средства и увеличаването на броя на доставчиците на финансови услуги.

Разработва се нормативна уредба за въвеждане във вътрешното законодателство на Директива 97/9/ЕС относно схемите за компенсиране на инвеститорите.

Процесът предвижда следните етапи:

- I. До датата на присъединяване 01.01.2007 г. – 1) приемане на нормативен акт на националното законодателство и гарантиран размер от 6 хил. евро за компенсиране на всеки инвеститор по смисъла на директивата – до 01.01.2005 г.; 2) гарантиран размер от 12 хил. евро за компенсиране на всеки инвеститор – до 01.01.2007 г.
- II. През преходния период – 1) гарантиран размер от 15 хил. евро за компенсиране на всеки инвеститор – до 01.01.2008 г.; 2) гарантиран размер от 20 хил. евро за компенсиране на всеки инвеститор – от 01.01.2010 г.

7. Сравнителен анализ на преходните периоди за другите страни

Повечето от новите десет държави-членки са договорили преходни периоди, като те са предимно в сферата на финансовите услуги и по-точно в достигането на минимален размер на гарантиране на влоговете в банките и защитата на инвеститорите в областта на ценните книжа.

Някои от тях са договорили с ЕС преходен период по отношение на директива 94/19/ЕС, който е необходим поради значителното увеличаване на вноските на банките във фондове за гарантиране на влоговете в банките. Като друга причина се посочва по-ниският размер на депозитите в тези страни, а увеличаването на покритието се обвързва с реалния растеж на депозитите в банките.

➤ Новите десет страни-членки са договорили следните преходни периоди в рамките на преговорите по Глава 3 “Свободно предоставяне на услуги”:

Кипър - Изключване на кредитни кооперации и спестовни каси - до края на 2007 г.

Чехия - Не е поискан преходен период

Естония - По-ниско ниво на гарантирането на влоговете в банките и компенсиране на инвеститорите - до края на 2007 г.

Унгария - Изключване на две специализирани банки; По-ниско ниво на схемите за компенсиране на инвеститорите - до края на 2007 г.

Латвия - Изключване на кредитните съюзи; по-ниски нива на гарантиране на влоговете в банките и схемите за компенсиране на инвеститорите - до края на 2007 г.

Литва - Изключване на кредитните съюзи; по-ниски нива на гарантиране на влоговете в банките и схемите за компенсиране на инвеститорите - до края на 2007 г.

Малта - Не е поискала преходен период

Полша - Изключване на кредитните съюзи и една специализирана банка; по-ниско ниво на схемите за компенсиране на инвеститорите - до края на 2007 г.

Словакия - По-ниски нива на схемите за компенсиране на инвеститорите - до края на 2006 г.

Словения - По-ниски нива на капиталовата адекватност за спестовните каси и заемодателите - до края на 2004 г.

8. Предстоящи промени

Глава 3 “Свободно предоставяне на услуги е отворена през м. януари 2001 г. и е предварително затворена през м. ноември 2001 г.

До окончателното ѝ затваряне към дата на присъединяване – 01.01.2007 г., предвид работната хипотеза, следва бъдат изпълнени поетите ангажименти в съответствие с преговорната позиция на Р България.

Пълно хармонизиране на българското законодателство с европейското и ефективното му прилагане. Изграждане на ефективен административен капацитет, способен да поеме ангажиментите по транспонирането и прилагането на *acquis*.

9. Промени в живота на държавата и на гражданите

- Уеднаквени стандарти с Общността
- Създаване на стабилна и регулирана среда за функциониране на всички участници на пазара
- Уеднаквяване на условията за всички участници – местни и чуждестранни
- Повишаване на доверието у местните и чуждестранни участници на пазара, включително и потенциалните
- Създаване на условия за привличане на чужди капитали
- Развит финансов сектор – ключов елемент за икономическото развитие
- По-продуктивно използване на наличния капитал
- Установяване на единен пазар на финансови услуги чрез създаване на единен минимален стандарт и уеднаквени условия за дейност
- Право на установяване – безпрепятствено стартиране на бизнес

III. ИМЕНА И КООРДИНАТИ НА ОТГОВАРЯЩИТЕ ПО ГЛАВА 3 “СВОБОДНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ” В МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Лъчезар Стефанов, Ръководител на РГ 3, директор на Дирекция “Външни финанси”, тел: 9859 2401

IV. РЕЧНИК НА ПОНЯТИЯТА

Acquis communautaire – Достижения на правото на Европейския съюз

Вътрешен пазар - общо пространство, в което стоки, лица, услуги и капитали се движат безпрепятствено през националните граници, еднакви условия за конкуренция и въвеждането на обща забрана за дискриминация

Право на установяване – правото на физическите и юридическите лица от една държава-членка да извършват стопанска дейност на територията на друга държава-членка чрез трайно настаняване там

Свободно предоставяне на услуги – забраняват се ограниченията върху свободата на предоставяне на услуги в рамките на Общността по отношение на гражданите на държавите-членки, които са установени в държава от Общността, различна от тази, в която се намира лицето, за което са предназначени услугите

V. РЕЧНИК НА АБРЕВИАТУРИТЕ

(Пълно изписване на абривиатурите)

ВП – Вътрешен пазар

ЕК – Европейска комисия

ЕО – Европейска общност

ЕС – Европейски съюз

КФН – Комисия за финансов надзор

РГ 3 – Работна група 3 “Свободно предоставяне на услуги“